

aan ODMH
t.a.v. de heer B. Durmus
van S. Tummers
datum 20 april 2021
referentie NL202008515.003-N21-083
onderwerp Beoordeling noodzaak aanvullend soortgericht onderzoek Kerkweg
104 Berkenwoude

Postbus 75
4140 AB Leerdam
Prins Mauritsstraat 17
4141 JC Leerdam
T +31 88 99 04 800

Aanleiding

Ten behoeve van het nieuwbouwplan voor het realiseren van één vrijstaande woning aan Kerkweg 104 te Berkenwoude is door RPS een quickscan in het kader van de Wet natuurbescherming uitgevoerd in 2020 (NL202008515.003-R20-785 QS Kerkweg 104 Berkenwoude).

Op basis van de quickscan heeft het bevoegd gezag (Omgevingsdienst Midden Holland, de ODMH) het volgende advies gegeven: *‘voor beschermde gebieden, vogels met jaarrond beschermd nest en vleermuizen is nog niet duidelijk of negatieve effecten kunnen ontstaan. Pas als alle effecten in beeld zijn, wordt duidelijk of het plan haalbaar is. Daarom moeten de rapporten op Identificatie 2021025644 3 van 8 deze onderdelen worden aangevuld. Door het rapport aan te vullen wordt het beeld compleet gemaakt.*

De ODMH geeft aan dat voor vogels met een jaarrond beschermd nest en vleermuizen een aanvulling nodig is. Deze aanvulling bestaat concreet uit:

1. Voor vleermuizen wordt gesteld dat de aanwezigheid van essentiële foerageergebieden en essentiële vliegroutes niet kan worden uitgesloten. Ook wordt gesteld dat tijdelijke bouwverlichting effecten kan hebben op deze essentiële vliegroutes en essentiële foerageergebieden. De quickscan schrijft echter geen nader onderzoek voor om deze effecten in kaart te brengen. De rapportage moet op dit punt aangevuld worden. Wij adviseren hier op te nemen dat een nader onderzoek naar vleermuizen noodzakelijk is, zeker gezien het feit dat de aard en omvang van de werkzaamheden op veel punten nog onduidelijk is.
2. In de quickscan wordt gesteld dat effecten voor vogels met een jaarrond beschermd nest voor 2020 zijn uitgesloten. Voor 2021 wordt echter geadviseerd een nieuwe controle uit te voeren. Hierdoor ontstaat het vermoeden dat er potentieel geschikte verblijfplaatsen voor broedvogels met jaarrond beschermd nesten aanwezig zijn in het plangebied. Als dat het geval is, moet een nader onderzoek worden opgestart om de aanwezigheid van broedvogels met een jaarrond beschermd nest uit te sluiten. De rapportage moet op dit punt aangevuld worden.

In deze notitie wordt toegelicht wat de redenering is van het niet voorschrijven (en uitvoeren) van aanvullend soortgericht onderzoek.

Foerageergebied en vliegroute vleermuizen

Actuele situatie

In de quickscan is gesteld dat het plangebied én de omgeving voor het plangebied geschikt is voor foeragerende vleermuizen en mogelijke vliegroutes.

Tekst in de rapportage: Meerdere landschappelijke elementen zijn waargenomen die door vleermuizen gebruikt kunnen worden om te foerageren en als vliegroute. Dit zijn onder andere watergangen, huizen, hagen en open grasland met veel insecten door aanwezigheid van paarden. Ten noorden van het plangebied ligt een watergang welke door verschillende soorten vleermuizen gebruikt kan worden om te foerageren en functioneert mogelijk als onderdeel van een vliegroute.

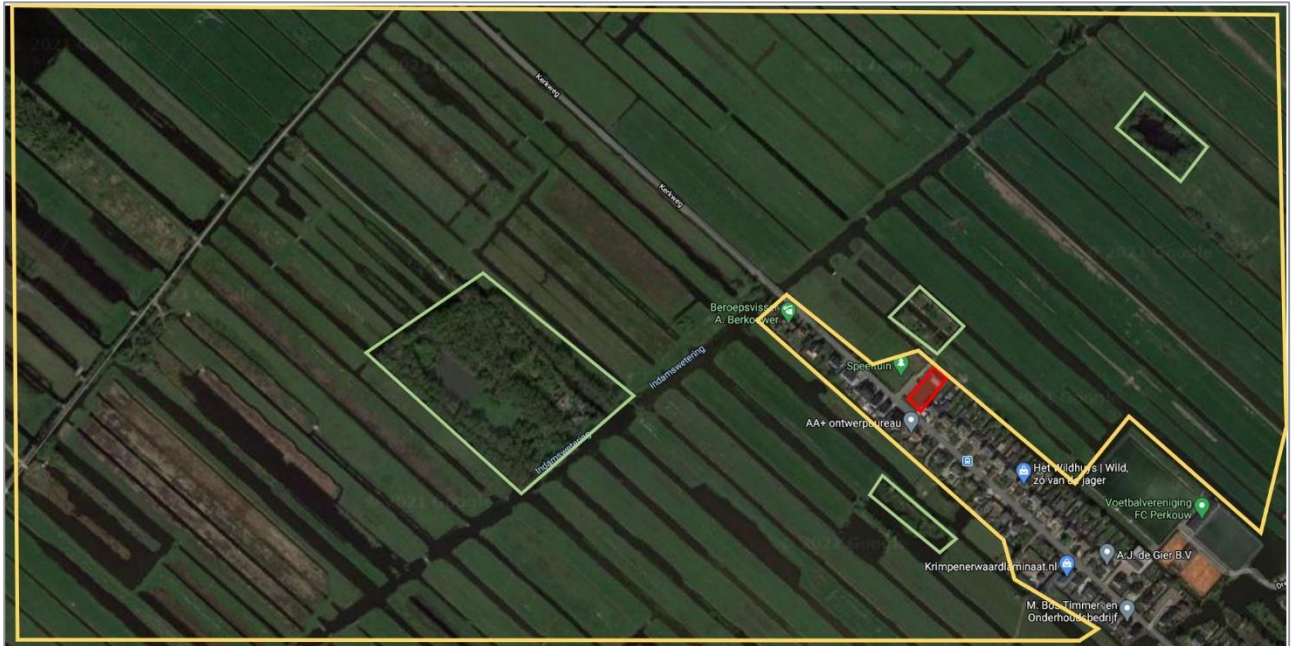
Langs de Kerkweg, ten zuiden van plangebied, staan verschillende jong aangeplante bomen in een rij langs de weg, deze bomen worden mogelijk door vleermuizen gebruikt om er te foerageren en als vliegroute.

Het plangebied zelf heeft mogelijk een functie als foerageergebied waarbij het onderdeel uitmaakt van een groter foerageergebied.

Het plangebied zelf betreft in de huidige situatie grotendeels een weiland waarvan de vegetatie soortenarm is en veelal kort wordt gehouden door de begrazing van paarden. Een soortenrijke vegetatie is afwezig binnen het plangebied. Dit leidt er toe dat binnen de begrenzing van het plangebied een zeer beperkt aanbod aan insecten te verwachten is als voedsel voor vleermuizen.

Aan de noordoostzijde wordt het perceel ingesloten door een bestaande woning, aan de westzijde is een parkeerplaats aanwezig voor 12 auto's. In de aangrenzende woningen (o.a. Kerkweg nr104, nr102, nr75) zijn vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen te verwachten. Uitvliegende vleermuizen vertonen kort foerageeractiviteit in de nabijheid van de verblijfplaats (bijvoorbeeld een kleine achtertuin), om vervolgens via een vliegroute naar een essentieel foerageergebied te vliegen waar op een efficiënte wijze kan worden gevoerageerd. Na het uitvliegen (in de directe omgeving van het plangebied) kunnen vleermuizen kort foerageren in de aanwezige voor- en achtertuinen in de directe omgeving én het grasveld van het plangebied. Deze tuinen en het grasveld bieden een beperkt aanbod aan insecten (door beperkte diversiteit aan biotopen én beperkte oppervlakte, het plangebied heeft een oppervlakte van ca 900m²) om volledig te kunnen functioneren als essentieel foerageergebied.

Ná het uitvliegen en het kortstondig foerageren in de directe omgeving van de vaste rust- en verblijfplaats wordt, op basis van expert judgement, verwacht dat de vleermuizen verder trekken naar foerageergebieden in de (directe) omgeving. Geschikte foerageergebieden zijn op een afstand van minimaal 50-100 m afstand van het plangebied aanwezig in de vorm van bosschages, weilanden en watergangen. Een onderdeel van dit landelijk gebied is de Berkenwoudse Driehoek. Een 36 ha groot natuurgebied met water, rietland en nat schraalland verdeeld over een lage en hoge boezem. Ter verduidelijking van voorgaande analyse is in figuur 1 een luchtfoto van de omgeving van het plangebied opgenomen. In figuur 2 is het plangebied weergegeven. In figuur 3 is tenslotte een beeld weergegeven van geschikt foerageergebied (in diversiteit van biotopen en oppervlakte) op ca 200 m ten noordwesten van het plangebied.

figuur 1: luchtfoto van de omgeving van het plangebied (rode omlijning). Met de gele omlijning is geschikt foerageergebied voor vleermuizen in de directe omgeving van het plangebied aangegeven. De groene omlijning betreft gebieden met houtige vegetatie. Zowel de houtige vegetatie, watergangen én graslandpercelen bieden een ruim aanbod aan geschikt foerageergebied voor vleermuizen.

figuur 2: huidige situatie plangebied met soortenarm, kort begraasd grasland.

figuur 3: beeld van geschikt foerageergebied (watergangen met water- en oevervegetatie, houtige vegetatie en graslandpercelen) op ca 200m ten noordwesten van het plangebied (kijkend in de richting van het plangebied).

Op basis van de beoordeling van de huidige situatie van het plangebied en de omgeving is geconcludeerd dat het plangebied kan functioneren voor het incidenteel foerageren van vleermuizen (bij het uitvliegen uit een vaste rust- en verblijfplaats). Gezien de aard en de omvang van het plangebied kan uitgesloten worden dat het plangebied zelf een functie heeft als essentieel foerageergebied.

In het verlengde van het voorgaande (waaronder afwezigheid geschikt biotoop en kleine oppervlakte van het plangebied) is aan te nemen dat na het uitvliegen (en later bij het invliegen), vleermuizen niet sterk gebonden zijn aan oriëntatiepunten in het plangebied zelf, ten behoeve van een vliegroute naar geschikt foerageergebied elders. Ten noordwesten van het plangebied staat over ca 60 m een bomenrij van knotwilgen langs de Kerkweg. Deze bomenrij kan voor vleermuizen als meest nabije oriënterend object functioneren vanaf vaste rust- en verblijfplaatsen nabij het plangebied. Deze bomenrij heeft echter een beperkte lengte. Andere oriënterende objecten zijn de vele watergangen in de omgeving van het plangebied (zie figuur 1 met een watergang direct ten noordoosten van het plangebied en ten westen langs de Kerkweg).

Gezien de aard van het plangebied kan uitgesloten worden dat het plangebied zelf een functie heeft als essentiële vliegroute.

Toekomstige situatie

Op de betreffende kavel wordt de huidige opstal gesloopt en daarvoor in de plaats komt één woning met tuin. Het deel van het plangebied dat als tuin wordt bestemd, blijft daarmee functioneren voor incidenteel gebruik als foerageergebied van uitvliegende vleermuizen.

Het omringende (potentieel) essentieel foerageergebied in het buitengebied van Berkenwoude (zoals o.a. aangegeven in figuur 1) blijft op de lange termijn beschikbaar als foerageergebied. Op de lange termijn zijn negatieve effecten op essentieel foerageergebied in de omgeving van het plangebied niet aan de orde.

De bouwplannen leiden niet tot het wegnemen van aanwezige oriënterende objecten in de nabijheid van het plangebied zoals een bomenrij van knotwilgen en watergangen. Dergelijke landschappelijke elementen blijven aanwezig. Daarom kan geconcludeerd worden dat op de lange termijn negatieve effecten op essentiële vliegroutes in de directe omgeving van het plangebied niet aan de orde zijn.

Om tijdelijke negatieve effecten op uit- en invliegende vleermuizen van aangrenzende gebouwen met vaste rust- en verblijfplaatsen te voorkomen, geldt het voorschrift dat in de periode april t/m november tussen zonsondergang en zonsopkomst geen bouwverlichting mag worden ingezet. Dit voorschrift dient opgenomen te worden in een ecologisch werkprotocol. Alle bij de bouw betrokken partijen, dienen op de hoogte te worden gebracht van de inhoud van het ecologisch werkprotocol én de voorschriften na te leven.

Gezien de voorgaande analyse is het aannemelijk dat het plangebied zelf geen essentiële functie voor vleermuizen heeft. Daarnaast leiden de voorgenen ruimtelijke ontwikkelingen, met in achtneming van het voorschrift omtrent bouwverlichting, niet tot negatieve effecten op potentieel essentiële functies in de omgeving van het plangebied. Daardoor is er ook geen noodzaak voor het uitvoeren van aanvullend vleermuisonderzoek en verdere toetsing aan verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming.

Vogelsoorten met jaarrond beschermde voortplantings- of verblijfplaats

Actuele situatie

In de quickscan is gesteld dat het plangebied geen geschikte verblijfplaatsen biedt voor vogelsoorten met jaarrond beschermde voortplantings- of verblijfplaats.

Het plangebied zelf betreft in de huidige situatie grotendeels een grasveld waarvan de vegetatie soortenarm

Tekst in de rapportage: *Tijdens het veldonderzoek zijn bij de woningen ten zuiden en oosten van het plangebied huismussen waargenomen, andere soorten zijn niet waargenomen. Door de afwezigheid van hoge bomen en struiken is het plangebied niet geschikt voor vogelsoorten met jaarrond beschermde voortplantings- of verblijfplaats zoals buizerd, sperwer en roek. ... In het plangebied zijn geen nestgelegenheden voor steenuil gevonden. Het plangebied maakt mogelijk deel uit van een groter foerageergebied van de steenuil.*

is en veelal kort wordt gehouden door de begrazing van paarden. Geschikte omstandigheden voor nestgelegenheden voor verschillende vogelsoorten met jaarrond beschermde voortplantings- of verblijfplaats zijn niet aanwezig in het grasveld of in de huidige stal en zal ook in de komende jaren niet beschikbaar komen. Het valt namelijk niet te verwachten dat in de komende jaren nestkasten of nestpalen worden aangebracht en/of aanplant van een dichte bosschage plaatsvindt.

Gezien de aard van het plangebied kan uitgesloten worden dat het plangebied zelf een functie heeft als vaste rust- en verblijfplaats voor soorten als huismus, buizerd, sperwer, roek of steenuil.

Het foerageergebied van soorten als steenuil, buizerd en sperwer strekt zich veelal uit over meerdere tiental hectare. Als het plangebied al wordt gebruikt als foerageergebied, dan is dat slechts een miniem deel van het gehele foerageergebied. Vanwege de huidige situatie van het plangebied met een soortenarm, kort-begraasd weiland (zie figuur 2) is niet te verwachten dat het plangebied substantieel bijdraagt aan voedsel voor steenuil, buizerd en sperwer.

In de (directe) omgeving van het plangebied is een afwisseling van graslandpercelen, begroeide oeverzones, boerenerven en houtige vegetatie (mede als onderdeel van de Berkenwoudse Driehoek) aanwezig. Deze omgeving biedt, ten opzichte van het plangebied, een meer geschikt foerageergebied voor soorten als steenuil, buizerd en sperwer.

Rondom de woningen ten zuiden en oosten van het plangebied, waar huismussen zijn waargenomen is geschikt leefgebied aanwezig in de vorm van onder andere hagen, struiken (voedsel en dekking), open grond in perken (voor stofbad). De soortenarme, kort begraasde vegetatie in het plangebied kan onderdeel uitmaken van het leefgebied, samen met aangrenzende tuinen en boerenerven.

Gezien de aard van het plangebied kan uitgesloten worden dat het plangebied zelf een functie heeft als essentieel leefgebied voor soorten als huismus, buizerd, sperwer of steenuil.

Toekomstige situatie

Met de bouwplannen voor het plangebied wordt een gedeelte van het plangebied bebouwd en een deel van het plangebied ingericht als tuin

Ten tijde van de bouwwerkzaamheden blijft rondom de huidige verblijfplaatsen van de huismus voldoende geschikt leefgebied beschikbaar.

Het gedeelte van de toekomstige tuin kan in de toekomst gebruikt worden door huismus als onderdeel van het leefgebied. Afhankelijk van de bouwwijze en toe te passen bouw materiaal kan de nieuwe woning ook geschikt zijn als vaste rust- en verblijfplaats voor huismus. Voor huismus blijft daardoor te allen tijde geschikt leefgebied beschikbaar, met zo mogelijk uitbreiding van vaste rust- en verblijfplaatsen. Negatieve effecten op huismus zijn daarom zowel op de korte als op de lange termijn niet aan de orde.

Voor soorten als steenuil, buizerd en sperwer blijft in de (directe) omgeving van het plangebied in het buitengebied van Berkenwoude (zoals o.a. aangegeven in figuur 1) op de lange termijn voldoende geschikt foerageergebied beschikbaar.

Door de afwezigheid van vaste rust- en verblijfplaatsen van soorten als steenuil, buizerd en sperwer binnen of direct rondom het plangebied én het beschikbaar blijven van foerageergebied in de omgeving leidt het uitvoeren van de bouwwerkzaamheden niet tot versturende effecten op deze soorten. Negatieve effecten op soorten als steenuil, buizerd en sperwer zijn daarom zowel op de korte als op de lange termijn niet aan de orde.

Gezien de voorgaande analyse (in antwoord op de gestelde vragen) is het aannemelijk dat het plangebied zelf geen essentiële functie voor vogelsoorten met jaarrond beschermde voortplantings- of verblijfplaats heeft. Daarnaast leiden de voorgenomen ruimtelijke ontwikkelingen niet tot negatieve effecten op potentieel essentiële functies in de omgeving van het plangebied. Daardoor is er ook geen noodzaak voor het uitvoeren van aanvullend onderzoek naar vogelsoorten met jaarrond beschermde voortplantings- of verblijfplaats en verdere toetsing aan verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming.